

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1981
FORFATTER:	Ib Borg Mogensen
TITEL:	En ballade om Karolines Mælkepop
KORT RESUME:	Karolines Mælkepop i Kolding 1963 - 1969

En ballade om Karolines Mælkepop

af Ib Borg Mogensen

*Ak, vi stakkels små mennesker på jorden.
Hold os i hånden, én eller anden.*

Samuel Becket.

Niels Dreschel fortalte selv om mælkepoppernes stært: »Jeg sad på en restaurant, da jeg fra bordet ved siden af hørte to herrer snakke om muligheden af at starte en serie af mælkepopper. Spontant rejste jeg mig, gik over og præsenterede mig og sagde, at jeg havde hørt, hvad de talte om, og at jeg netop var ifærd med at ville starte en serie af mælkepopper, – om det måske ikke var bedre at samarbejde end at konkurrere?«

Det gik, som Dreschel rimeligvis havde regnet med, og som vi, der kendte ham, vidste, at det måtte gå: Der blev bidt på krogen, og det var begyndelsen til Karolines Mælkepopper, således som de i løbet af 1963 blev åbnet ud over Danmark, i Ballerup, Frederiksberg, Ålborg, Vejle, Esbjerg og Kolding. At valget bl. a. faldt på Kolding, skyldtes uden tvivl vores dynamiske mejeridirektør Carlo Bæk, der forstod at tale sin bys sag og også at give et initiativ en grundig opbakning.

Formålet med Karolines Mælkepopper var på den ene side at lave alkoholfri ungdomsrestauranter, hvad der givet var et behov for, og ved siden af at gøre propaganda for mælkeprodukter. Popperne blev indrettet meget lækkert, arkitekttegnede, og der blev ikke spa-

ret på noget m.h.t. udstyret, hverken hvad angik maskiner til fremstilling af de forskellige milkshakes som udstyret til afspilning af musikken. Simpelt hen det bedste, der kunne fås for penge.

Den daglige forretning skulle forestås af en forretningsfører, og et lykkeligt valg faldt her i Kolding på Lizzi Mathiesen. På en eller anden dunkel måde kom Dreschel i forbindelse med mig og foreslog mig at blive underholdningsleder. Jeg var på den tid lærer på Sct. Nicolai skole, og ved siden af fælleslærerrådsformand og medlem af børne- og ungdomsværnet, så selvom jeg syntes, at det lød interessant, besluttede jeg mig til at sige et afgjort nej tak til tilbudet, da jeg skulle møde Dreschel og Tørk Haxthausen på Saxildhus. Det vil næppe undre nogen, der kender de herrer, at det tog dem mindre end 8 minutter at overtale mig, og at jeg gik hjem fra dem fyldt med begejstring og forventning. Dog havde jeg stillet én betingelse, – jeg skulle ikke være underholdningsleder, men medlem af et team. Vores opgave skulle være at lave forskellige arrangementer for de unge, hjælpe med at få det hele til at glide og måske også hjælpe de unge, der havde vanskeligheder. Team'et

kom til at bestå af en kvindelig klubmedarbejder, en journalist, en yngre lærer og mig.

Så oprandt den store dag. Borgmesteren var til stede og skålede i milkshake, nobiliteterne applauderede, alt tegnede lyst, og så lå en hverdag foran os.

Vi fik fra begyndelsen af godt besøg og blev hurtigt tilflugtssted for blandt andet en flok unge, hvoraf nogle tidligere havde gjort tilværelsen broget for beboerne omkring en kaffebar i Søndergade.

Dreschel havde givet én forskrift for livet i Poppen: De unge mennesker er almindelige, pæne unge mennesker, når de bare får uniformen, dvs. læderjakken, af. Derfor var der garderobevang.

Den linie, Dreschel havde udstukket, harmonerede godt med de erfaringer, jeg havde gjort i forbindelse med starten af Socialt Boligbyggeris ungdomsklubber i København, dengang, da man talte meget om klubberne som »de varme gadehjørner«, et sted, hvor unge kunne mødes i uforpligtende fællesskab. Vores team fungerede imidlertid ikke særlig godt. Læreren så vi kun et kort glimt af ved indvielsen, men trods flere opfordringer viste han sig ikke mere i Poppen. Dog huskede han at hæve

sin løn nogle måneder, indtil den blev stoppet. Klubdamen var en passioneret tilhænger af disciplin og søgte at lære os, hvorledes unge mennesker skulle behandles og efter at have forladt os i krænkert protest, karakteriserede hun ved et såkaldt samarbejds møde Poppen med ordene: »Enhver by må have en kloak«. Journalisten havde den bedste vilje af verden og gjorde sit bedste, men det er ikke altid nok.

Man må gøre sig klart, hvem nogle af de unge var og hvordan, de havde det. Når de sad med læderjakken på, var det en beskyttelse af den identitet, de kæmpede så

bravt for at få, og når de slentrede ind i poppen, bredbenede som bifens westernhelte og »HELLS FELLOWS« i rødt cykellak på ryggen, var det en rørende appel om accept, der fortalte en masse om den unges behov og drømme. Det kunne ikke nytte, at man gik hen til dem og sagde: »Se så at komme ned i garderoben med den læderjakke. Du må ikke have den på her!« Det var at provokere ham, at sætte ham i en situation, hvor han ville tabe ansigt overfor kammeraterne og pigerne, hvis han opførte sig som den lydige og artige dreng, Hvis man derimod gik hen og sagde: »Pyh, her er sør-

me varmt i aften. Desværre er der vist ikke plads i garderoben lige nu, men der er nogen, der er ved at gå, så hvis du kigger ned om 7 minutters tid skulle der nok være mulighed for en bøjle«. Så kunne man gå sin vej og siden vogte sig for at kigge derhen og være sikker på, at om lidt ville fyren rejse sig og hænge jakken ned.

Efter at team'et, hvoraf et medlem ville regere med karantæner, et andet aldrig viste sig og et tredje blev truet med tæv af de unge, var opløst, gik det fint. Æren herfor tilkom 100 % Lizzi Mathiesen og hendes nærmeste hjælper Gerda Dulkiewicz. Disse to kvinder viste

sig at være i besiddelse af en naturlig pædagogisk indfølelse og forståelse for omgangen med unge mennesker og en smittende humor, der gød olie på manganen en konflikt under optræk, og dertil kom, at Lizzi Mathiesen havde en latter, der kunne få ruderne til at klirre hele Låsbybanke rundt og endog overdøve musikken, der ellers var høj nok. Lizzi Mathiesen var meget bevidst m.h.t. sit arbejde, og blandt andet håndhævede hun, at gardinerne altid skulle være trukket fra, således at man udefra kunne følge, hvad der foregik i Poppen.

Og der foregik jo en hel del. Dels havde vi hver uge pladepræsentation – dette var før program III udfoldede sig for alvor, – vi havde pladekonkurrencer af forskellig slags, – vi indtalte nyhedsbånd, der iøvrigt kørte i popperne over hele landet som en særlig Kolding-service. Vi fik indrettet lokalerne ovenpå med en lille scene, hvor vi afviklede forskellige initiativer, en filmklub (16 mm), som vel egentlig var udgangspunktet for den nuværende Kolding Filmklub; vi havde en studiekreds over musikformer, holdt børnefester, diskussionsaftener og på Mathies' initiativ bl. a. en form for erhvervsvejledning. Poppen stod også som arrangør af koncerter; vi lancerede Peter Belli på disse breddegrader under vældig opmærksomhed og to betjente til at regulere trafikken forbi Poppens smalle hjørne i Blæsbjerggade. Peter Belli blev Poppens synderlig gode ven, og vi forsynede ham med bugnende madpakker, da han på et tidspunkt sad i Kolding arrest som gidsel for det ny hashysteri, der, som det hed i retsberetningen, tillagde ham et særligt ansvar som ungdomsidol. Vi havde en mægtig koncert i K.I.F. hallen foråret 1966 med Brian Poole and his Tremeloes og masser af små hysterisk grædende nymfer. På det tidspunkt havde et ung-

dommeligt publikum provokeret af parkbetjente smadret inventaret i Tivolis koncertsal i forbindelse med en Rolling Stones koncert. Jeg havde derfor i forvejen nogle svære forhandlinger i Århus om ansvaret for møblelementet, men arrangementet blev afviklet med fysisk støtte af store brede mænd fra kegleklubben og med et løfte fra Brian Poole om, at han ikke sprang ned fra tribunen til de hulkende nymfer. Jeg kom ude fra byen fra en byrådssammenkomst i mit bedste tøj og af uforklarlige grunde med en bidetang i jakkelommen. Stemningen var på kogepunktet, lempeligt holdt i skak af keglemændene, men da Brian Poole under et lille stykke kamermusik »Touch Me« blev overvældet af følelserne og sprang ned til småpigernes orgasmer, gik salen amok. Brian Poole dansede frem med lange glidende skridt i midtergangen, og de billige pladser bag i salen rullede frem som en vesterhavsbrænding. Af helt uforklarlige grunde gik hans mikrofonledning imidlertid pludselig over, og dermed gik gassen af ballonen i alleregentligste forstand. Han var rasende! Det var en dejlig og uforglemmelig aften.

En af mine store oplevelser i Poppen var en aften, hvor vi skulle have haft et orkester fra Sjælland. Imidlertid brød deres bil sammen på Fyn, og så stod vi der med solgte billetter og masser af forventningsfulde unge. Lizzi Mathiesen vidste imidlertid altid råd og fik fat i et udmærket lokalt orkester, der kun led under den momentane mangel, at deres trommeslager havde vagt på Telegrafentil kl. 23. Men de havde trommesættet med, og jeg bad selvfølgelig om at få lov til at lege med. Jeg har i sin tid lært at slå på lilletromme hos den kgl. livgarde, og bongotromme havde jeg lært hos Bernhard Christensen. Dertil havde jeg en hemmelig drøm om at komme til at spille i band. De

unge troede først, at det var min spøg, derpå at de stod overfor et fremskredent tilfælde af præsenilitet – oldingen var jo lektor, byrådsmedlem og i repræsentantskabet for Sønderjyllands Symfoniorkester. Da ingen kunne tage dét alvorligt, gav de efter og lod mig lege med. Jeg havde nogle pragtfulde timer indtil deres egen percussionist dukkede op, og jeg opnåede endda at blive rost for mine soloer af disse tolerante og overbærende unge mennesker.

Således gik dagene og især aftenene med stor glæde og ro og tilfredshed. Om eftermiddagen kom en del teen-age-piger, der fik penge for at gå tur med folks småbørn, og vi måtte indrette et legehjørne med bamser og Lego til småbørnene. Om aftenen var der i almindelighed godt besøg, og de problemer, der havde været lige i starten, var væk som dug for solen. Tværtimod var de barske læderjakker blevet den faste stamme, der hjalp vore piger med at slæbe tunge kasser, skiftedes til at passe musikanlægget og til at holde orden på de aftener, hvor der var arrangementer, der trak ekstra mange til. Til gengæld havde de det beskedne privilegium at måtte gå i køkkenet og sidde ved det lille bord derude og drikke kaffe ad libitum.

Omsætningen kunne godt have været bedre. Der er det særlige ved mælkedrinks, at de indeholder en masse proteiner, og proteiner mætter, og havde man drukket én shake, havde man fået nok for den aften, i modsætning til øl, der giver tørst og hvor den ene øl kalder den næste med sig osv. Imidlertid var vores økonomi knap så dårlig, som rygter og ønsketænkning påstod.

Byen var nemlig ikke særlig begejstret for Mælkepoppen, og snakken løb, efter princippet, at man havde hørt om én, der kendte én, der havde læst om én, hvis fætter

kendte én, hvis onkel havde set et billede af Tordenskjold.

Vi blev anklaget for, at de unge mennesker ikke kom i ungdomsklubberne, men gik ned til os i stedet for, og at karantænevåbenet dermed mistede sin værdi som middel til at opretholde den værdifulde disciplin. Langt hen i 1966 kunne man høre byrådsmedlemmer beklage sig over, at kommunen understøttede sådan et foretagende, til trods for at Mælkepoppen *aldrig* fik *nogen* form for støtte fra kommunen, hverken moralsk eller økonomisk.

En sommer midt i 60'erne gik det for alvor løs i Koldings gader. Baggrunden var, at tyske læderjacker, halvstarke, på knallerter havde slået sig ned på campingpladser ved Fredericia, medbrin-

gende masser af spiritus og ude efter, hvad man i tidens sprogbrug nænsomt betegnede som friskt kørvel. Måske var der blandt pigerne på de kanter en vis svaghed for det fremmedartede, – i det mindste rykkede de fredericianske rockere ud med Olaf Rye i tanken og cykelkæder i hænderne, og efter et større slag måtte de halvstarke fortrække sydpå og nåede til Kolding, hvor der var forhøjet beredskab. Fredericianerne havde stadig noget at hævne, og i nogle aftenlige gadeslag i Kolding, hvor der bl. a. blev antændt benzinbål i gaderne til kildrende fryd og forargelse for en tusindtallig tilskuerskare, var deltagerne hovedsagelig tyskere og fredericianere. Før slaget brød løs, ringede fru Mathiesen til politiet og aftalte, at vi luk-

kede Poppen så længe den malør stod på, således at vi ikke ville kunne komme til at fungere som base eller hellested for trætte kombatanter. Poppen var således slet ikke part i slaget, der alligevel i byen og pressen blev omtalt som balladen ved Karolines Mælkepop.

Vi havde i Poppen det bedste forhold til og samarbejde med politiet, og det betød, at da vi i 1967 søgte om udvidet åbning om lørdagen fra kl. 24 til kl. 01, var man meget positiv og bevilgede det straks. Desværre foreslog man også fra politiet, at vi for det gode formåls skyld skulle søge økonomiudvalget om fritagelse for bevillingsafgiften på 500 kr., og det gjorde vi så. Sagen var, at kl. 24 var meget tidligt at lukke sommeraftener, og at de unge, når vi lukkede, gik på restauranter, hvor der udskænktes spiritus. Økonomiudvalget var imidlertid af en anden mening og svarede på ansøgningen, at man tværtimod havde bedt politimesteren undlade at give os den ønskede ekstra lørdagstime. Jeg talte med borgmesteren om sagen, og han hørte venligt og tålmodigt på, men ikke efter, og da jeg med beværterloven i hånd rejste sagen i byrådsalen, fik jeg at vide, at de unge mennesker kun havde godt af at gå i seng kl. 24 lørdag aften, og at det iøvrigt ikke var tilladt at udskænke spiritus til unge under 18 år, så det skete ikke, – i det mindste ikke i Kolding. Med dette festlige udsagn fra sædvanligvis velunderrettet kilde, endte debatten. Vi skulle fremdeles lukke kl. 24 på lørdage til almindelig glæde for kvarterets værtshuse.

I midten af 60'erne kom narkotikaen, dog i begyndelsen først og fremmest som en rygtebølge. Der gik frasagn om, at hele gymnasieklasser sad høje og udslukte af kaktusfrø og ristede bananskræller for ikke at tale om hash uden at kunne svare på de simpleste spørgsmål om Kierkegaards angst

Mælkepoppen på hjørnet af Blæsbjerggade og Låsbygade.

eller 5'te deklination og Keplers love. Rygterne placerede hurtigt Poppen i focus, og af byrådskolleger blev jeg foreholdt, at de unge mødtes i Poppen og røg hash, »for hvad skulle de ellers komme der efter?« Nu havde en mindre gruppe af psykologer, Karen Berntsen og John Andersson m. fl. førend det for alvor blev aktuelt herhjemme, med baggrund i erfaringer fra Sverige, hvor narkotika og sniffing har været et problem siden den 2. verdenskrig, holdt studiegrupper og seminarer, og jeg kunne herudfra bl. a. fortælle, at hashrygning gav en overordentlig karakteristisk lugt, og at der ikke blev røget hash i Poppen. Dernæst hævdede man, at Poppen var udsalgssted for hash, hvilket jeg ligeså klart kunne tilbagevise, da Lizzi Mathiesen og jeg i projektørernes klare skær havde godt indblik med, hvad der foregik i Poppen og dertil en fortræffelig hjælp af de unge, der ikke ønskede Poppen infiltreret med hash. Endelig påstod man at Poppen var det sted, hvor de unge mennesker mødtes, før de gik hen og foretog selve handelen andre steder. Rygterne gik, og jeg blev sågar ringet op fra København af en af mine gamle venner i ungdomsklubbevægelsen, dergrinende og noget forundret spurgte, hvad jeg egentlig gik og lavede i Kolding, for klubfolk fra hele landet havde været til møde, og dér havde en fremtrædende lokalpolitiker udråbt mig til offentlighedens fjende nr. 1 og sagt, at det ikke var nemt at bekæmpe narkotikaens farer med en børneværnsformand, der gik ind for anvendelsen. Som et udtryk for stemningen kan jeg nævne, at på et møde om narkotika, afholdt af Vejle Amts Børneværnsforening, fortalte politiets ekspert på narkotikaområdet, at antallet af brudte lærekontrakter i Kolding var steget til 40 % på grund af hash. Nu vidste jeg, at landsgennemsnittet for brudte lærekontrakter gennem mange år

havde været 25 %, og da jeg som formand for arbejdsformidlingen undersøgte sagen i vores læringsafdeling, viste det sig at Koldings gennemsnit endog var særdeles lavt, nemlig 19 %. Foreholdt disse tal svarede politiexperten at han mente at have hørt sine tal »et eller andet sted«, og det skinnede igennem, at mine oplysninger gjorde mig mistænkelig. Havde Christian d. 4's Lov mod Trolldøj fra 1617 stadig været gældende, var såvel Lizzi Mathiesen som jeg havnet på bålet, men en blødagtig eftertid reddede os for den skæbne. Også Maren Splids blev brændt på grund af sladder.

Indgangskanalen for hash til Kolding var iøvrigt i de år en af vore mellemtekniske uddannelsesinstitutioner, der fik stoffet fra Esbjerg til en dagspris mellem 6 og 8 kr.

Medierne tabte imidlertid interessen for hash'en som det store dyr i åbenbaringen, og en mere saglig debat kunne føres om den uomtvistelige fare, der truer fra de hårde stoffer, men når jeg nu efter 15 år tænker tilbage på den diskussion, der blev ført om narkotika i midten af 60'erne, tror jeg, det bliver vanskeligt i dette århundrede at finde noget sagsområde, der her i landet i så høj grad er blevet drøftet på en baggrund af fordomme og uvidenhed. Det gjaldt selvfølgelig ikke alene Kolding.

Der var i slutningen af 60'erne påbegyndt forhandlinger mellem Mejerikontoret i Århus, der stod for Popperne landet over, og slagteriorganisationerne med henblik på et samarbejde til bedring af Poppernes rentabilitet og yderligere propaganda for dansk landbrug. Planerne var i virkeligheden en foregribning af Burger Kings Whopper-imperium, men dansk kvalitet på danske hænder. Kolding Poppen, som havde vist stor stabilitet med Lizzi Mathiesen som forretningsfører, var stærkt

på tale som prøveklud for eksperimentet, men sådan gik det ikke.

Et lokalt konsortium havde store planer på Låsbybanke og gjorde mange og forskelligartede forsøg på at erhverve bygningen og skabe uro omkring os. Således kunne man f. eks. en søndag læse i Jydsk Tidende, at Poppen skulle flytte ud til K.I.F. hallen, men Mejerikontoret kunne oplyse, at man der intet kendte til planerne, der var et ubeføjet udslag af lokale ønskedrømme. På Mejerikontoret i Århus var man ikke indstillet på hverken at lukke eller sælge. Konsortiet havde imidlertid sit mycelium langt ind i politisk indflydelsesrige kredse, og henvendelser om den bekymring, store kredse af borgerne nærrede ved den lastens hule, gjorde udslaget. I min urimelige naivitet søgte jeg ganske vist at forhale døds kampen bl. a. ved at få en sagkyndig læge fra Sundhedsstyrelsens Narkotikaudvalg over og se på vores forhold, men trods en kraftig anbefaling blev Poppen lukket definitivt i 1969.

I lokalerne blev åbnet en restaurant med spiritusbevilling, og dermed var aktiviteterne på Låsbybanke bragt på et niveau, som kunne forstås og accepteres af borgere og byråd.

Som vor store digter sagde: »Øl er øl«. Skål for årets by!